

Stichting Waag Society

Geadviseerd subsidiebedrag: € 1.192.203

Gevraagd subsidiebedrag: € 1.592.203

Over de instelling

Stichting Waag Society (hierna: Waag), ontwerp, future lab design en technologie, Amsterdam

Waag profileert zich als future lab; een instelling die kunst, technologie en wetenschap inzet voor het ontwerp van een open, duurzame en rechtvaardige samenleving. Sinds 2021 rekt Waag het tot haar kernactiviteiten om presentaties te ontwikkelen op het gebied van design en technologie van nationaal en internationaal belang. Waag opereert op lokaal, nationaal en internationaal niveau in een groot netwerk van kunstenaars, ontwerpers, wetenschappers en maatschappelijke en culturele organisaties. Ze is een pionier op het terrein van *fablabs* en maakplaatsen. Haar activiteiten zijn ingedeeld in drie afzonderlijke beleidsonderdelen: 'Events', 'Academy' en 'Research'. Met 'Events' organiseert Waag publieksactiviteiten zoals manifestaties, workshops, tentoonstellingen en conferenties. De presentaties worden op andere locaties dan in het eigen gebouw georganiseerd, bijvoorbeeld tijdens festivals, omdat Waag niet over een openbaar toegankelijke ruimte beschikt. Met 'Academy' verzorgt Waag educatieve programma's, trainingen en een talentprogramma. 'Research' omvat een aantal thematische onderzoek- en ontwikkelactiviteiten. Voor de subsidieperiode 2025 - 2028 heeft Waag vijf thematische programmaliijnen en drie zogenaamde doorbraakprogramma's ontwikkeld. Deze programma's draaien om, onder meer, de nieuwe spelregels in het economische systeem en de publieke waarden in het digitale domein. Waag biedt in haar programma's diverse activiteiten en werkt hierin samen met vele partners. Zo werkt ze met de Koninklijke Bibliotheek aan de bevordering van technologische geletterdheid en kritisch burgerschap. En in de programmaliijn 'The living planet' zet Waag haar labs in en participeert ze in een internationaal stedennetwerk.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.43 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Waag Society een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.192.203.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

Waag is sterk in de formulering van visionaire toekomstperspectieven. In de subsidieperiode 2021 - 2024 heeft ze hierin als expert een stevige positie ingenomen. Waag participeert in een groot internationaal netwerk van progressieve denkers en doeners en ze weet relevante discussies in de (nationale) media te voeden met essays en opinies. Zij neemt hier de rol in van kritische beschouwer en werkt actief mee aan alternatieve voorstellen voor de producten van *big tech*. De raad heeft er vertrouwen in dat Waag in staat is om, zoals zij zich voorneemt, haar positie te versterken als opinielider door meer invloed uit te oefenen op het publieke debat. In de subsidieperiode 2021 - 2024 heeft Waag geregeld een krachtige stem laten horen over het belang van publieke waarden in de digitale wereld, het belang van cyberveiligheid, democratisering van technologie en de gevaren van big tech.

Waag is zowel lokaal, nationaal als internationaal zeer goed aangesloten bij wetenschappelijke en bestuurlijke netwerken. Zo is ze mede-initiatiefnemer van PublicSpaces, een brede coalitie van publieke instellingen uit de cultuursector, het onderwijs en de overheid. De raad heeft veel waardering voor de jaarlijkse PublicSpaces Conferentie, die een geëngageerd (inter)nationaal publiek trekt. Daarnaast participeert Waag ook in projecten van bijvoorbeeld de Brede Welvaart Coalitie, die vanuit de VNG en het ministerie van EZK is opgericht. Waag organiseert in dit kader interessante projecten met kunstenaars en ontwerpers om bij het brede publiek bewustzijn en kennis te ontwikkelen over onder meer de ontwikkeling van de digitale euro.

Veel grote thema's die op dit moment naar de voorgrond dringen in politiek en samenleving staan op de agenda van Waag, zoals klimaat, technologische ontwikkelingen en verdere digitalisering. Waag streeft naar een onderling samenhangende benadering van de drie pijlers waarop zij haar beleid baseert: technologie, wetenschap en kunst.

Om aan de vraag naar gedachtevorming over maatschappelijke opgaven te voldoen, wil Waag in de komende subsidieperiode extra in fundamenteel onderzoek investeren en daarom meer ontwerpde onderzoekers aan zich binden. Waag schrijft in haar activiteitenplan dat kennisproductie niet alleen vanuit creatieve professionals en academische contexten moet worden ontwikkeld.

Waag neemt zich voor twee doorbraakprogramma's te realiseren, waarvan één betrekking heeft op een 'werkplaats voor de toekomst' en één een programma inhoudt waarmee de samenwerking van kunst en wetenschap wordt bevorderd in

samenwerking met de Jonge Akademie en de Akademie van Kunsten van de KNAW. De raad vindt het positief dat Waag een pleitbezorger is voor het samenbrengen van wetenschap en kunsten en zich actief inzet om de kennis van kunstenaars en ontwerpers beter over het voetlicht te brengen.

De aandacht van Waag voor onderzoek en kennisproductie is groot. Er ontbreekt in het activiteitenplan echter een visie op de presentatie hiervan. De raad vindt het belangrijk dat die er wel komt, omdat presentatie een functie is van een future lab. De invulling van de labfunctie en het onderzoek van Waag is goed. Op haar website presenteert Waag relevant onderzoek, bijvoorbeeld de resultaten van het 'Urban Ecology Lab' en het 'Future Heritage Lab'.

De programmalijnen van Waag zijn urgent en actueel. De raad ziet dat Waag bij de uitwerking hiervan een cyclische aanpak hanteert en zich door de uitkomsten van onderzoek en confrontaties met deelnemend publiek laat voeden om tot nieuwe programma's te komen.

De raad verwacht dat Waag in de komende subsidieperiode meer aandacht besteedt aan haar herkenbaarheid en zichtbaarheid. Het hebben van een eigen presentatieruimte helpt daarbij. De raad zou echter ook graag zien dat zij haar nomadische beleid voortzet, ook als er een eigen ruimte beschikbaar komt. Verder vindt de raad het belangrijk dat Waag haar presentaties op locatie nog meer benut om in gesprek te komen met de bezoekers en te leren van hun feedback.

Maatschappelijke betekenis

De programma's, inclusief de zogenaamde doorbraakprogramma's, hebben zonder uitzondering maatschappelijke betekenis. Het behoort tot de missie van Waag om in samenwerking met betrokkenen uit de samenleving te werken aan maatschappelijke opgaven. Waag heeft methodieken ontwikkeld om het publiek als deelnemer in te zetten. De raad is positief over de inspanningen van Waag om in haar projecten samenwerking te zoeken met maatschappelijke organisaties en betrokkenen, zodat zij mede-eigenaarschap over processen krijgen. Door met *agents of change* in buurten en wijken samen te werken, vergroot Waag haar maatschappelijke betekenis.

Via haar Academie wil Waag talenten scouten en opleiden in op maat gemaakte trajecten. Hiermee, en met stageprogramma's voor mbo- en hbo-opleidingen, hoopt zij ook de culturele diversiteit van haar eigen personeelsbestand te vergroten.

De maatschappelijke betekenis van Waag ligt mede op het terrein van beleidsbeïnvloeding en opinievorming. Dit bereikt ze onder meer door deelname aan het publieke debat, door publicaties en door in gesprek te gaan met

beleidsmakers. Daarnaast bereikt ze een groot publiek via haar digitale kanalen; gemiddeld 1,6 miljoen mensen per jaar. Ze draagt er zorg voor dat haar projecten, onderzoeksresultaten en opiniestukken openbaar gemaakt worden op externe platforms, zoals blogs, culturele agenda's en in de landelijke media.

Waag gaat in haar activiteitenplan beperkt in op de toepassing van de kernwaarden van de Fair Practice Code. Wel gaat Waag in op sociale veiligheid op de werkvloer. Die borgt ze door een gedragscode voor sprekers en publiek en door een onafhankelijke vertrouwenspersoon. Ook op afspraken over honorering wordt in de aangeleverde stukken voldoende ingegaan. Bij Waag zijn circa zestig medewerkers in dienst. Ze werkt niet met vrijwilligers. Voor salaris- en functiewaardering sluit Waag aan bij de cao van universiteiten en hogescholen. Ook neemt ze deel aan het maken van collectieve afspraken.

Met betrekking tot de toepassing van de code Diversiteit & Inclusie maakt Waag het voldoende aannemelijk dat de voorgenomen acties gaan bijdragen aan diversiteit en inclusie. Veel aspecten van de code worden echter beperkt beschreven. De raad verwacht dat Waag haar diversiteitsbeleid in het eerstvolgende jaarverslag verder heeft uitgewerkt.

Toegankelijkheid

Waag wil een toegankelijke instelling zijn. Om drempels te verlagen, zijn sommige exposities gratis. Ook ontwikkelt Waag bordspellen om op een toegankelijke manier publiek bij vraagstukken te betrekken. Waag wil representatief zijn voor de bevolkingssamenstelling van Amsterdam. Dit blijkt echter geen sinecure. De instelling geeft in haar activiteitenplan aan dat het niet goed lukt aansluiting te vinden bij een cultureel divers publiek, ondanks dat er wordt samengewerkt met maatschappelijke organisaties. Hierdoor komt Waag onvoldoende tegemoet aan haar eigen visie dat kennisproductie niet alleen vanuit creatieve professionals en academische contexten, maar ook vanuit de maatschappij moet worden ontwikkeld.

Waag heeft in de afgelopen subsidieperiode presentaties georganiseerd in Amsterdam Nieuw-West, Noord en Zuidoost. De diversiteit onder het publiek bleek gering. Waag richt zich de komende subsidieperiode op een intensievere samenwerking met mbo-instellingen. De raad waardeert deze beweging, maar is er ook kritisch over. Presentaties in wijken organiseren of met mbo-studenten werken levert niet automatisch de gewenste diversiteit op. De raad vindt het belangrijk dat Waag actief aan de diversiteit in het publiek blijft werken.

Bedrijfsmatige gezondheid

De financieringsmix van Waag bestaat grotendeels uit lokale, nationale en Europese subsidies. Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en

weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 constateert de raad dat de instelling financieel redelijk gezond is.

Waag heeft in de afgelopen subsidieperiode geïnvesteerd in haar organisatie en het toezicht daarop. Ze heeft haar organisatie geherstructureerd om effectiever te kunnen werken. De bedrijfsvoering is verbeterd door het opzetten van afdelingen.

Waag begroot een toename van eigen inkomsten, maar onderbouwt dit summier in het activiteitenplan en de toelichting op de begroting. De instelling presenteert daarnaast geen sluitende begroting. Elk jaar zijn de baten hoger dan de lasten. De instelling heeft geen hoog eigen vermogen. Het is volgens de raad verstandig dat Waag dit de komende periode aanvult.

Waag beschrijft voldoende hoe zij de principes van de Governance Code Cultuur toepast.

Geografische spreiding

De instelling is gevestigd in Amsterdam. Binnen de categorie Future lab design en technologie zijn er meer aanvragers dan beschikbare plekken. Een goede geografische spreiding kan worden gerealiseerd op basis van afweging van de vestigingsplaatsen van de aanvragers.